

Miljødirektoratet
postboks 5672 Sluppen
7485 Trondheim

Ny organisering av naturtypekartleggingen

Det vises til vårt brev av 2. mars 2015 til Miljødirektoratet. Der peker vi på hva som er viktig for skogbruket ved ny organisering av naturtypekartleggingen. Videre vises det til møtet vi hadde med dere 14. april om saken. Vi vises også til Miljødirektoratets møte 30. april om framtidig organisering av naturtypekartleggingen og til e-post fra Ingvill Risberg, datert 22. mai, hvor det pekes på: *Til videre arbeid i prosessen med kriterier for forvaltningsprioriterte naturtyper ser vi fram til innspill fra dere.*

Innledningsvis vil vi takke for møtet vi hadde 14. april om saken. Der fikk vi forståelsen av at de punktene vi tok opp i vårt brev av 2. mars vil bli vektlagt i det videre arbeidet med ny organisering av naturtypekartleggingen. Da flere av punktene vi har tatt opp ikke er avklart gjentar vi de i dette brevet sammen med innspill til prosessen med å gjøre ferdig ny organisering av naturtypekartleggingen.

Ansvarsdeling

Norges Skogeierforbund støtter at kartleggingsmetodikken for naturtypekartleggingen skal legges opp i samsvar med NiN 2.0 og at ansvaret for kartleggingsmetodikken er flyttet til Artsdatabanken. Det gjør det mulig å ha samme grunnleggende metodikk for kartlegging av naturtyper i skog og livsmiljøer i skog kartlagt etter MiS-metodikken. MiS-metodikken har et klart skille mellom hva som kartlegges etter etterprøvd instruks og valg av arealer som skal forvaltes som nøkkelbiotoper.

Norges Skogeierforbund forstår videre at det er bestemt at Miljødirektoratet fortsatt skal ha ansvar for hva som skal kartlegges av naturtyper, bestemme hvordan de skal verdsettes og bestemme eventuelle råd om forvaltning, skjøtsel og hensyn. Innenfor de områdene Miljødirektoratet skal bestemme ber Norges Skogeierforbund om at det tas hensyn til skogbrukets behov, slik at det som kartlegges av naturtyper i skog kan brukes ved planlegging av skogbrukstiltak med miljøhensyn etter skogbrukslov og skogsertifisering.

Kartlegging

I vårt brev av 2. mars 2015 stilte vi følgende tre spørsmål som vi ba om svar på:

- Hva skal naturtypekartleggingen brukes til?
- Hvor stort areal skal kartlegges?
- Hvilken kvalitet og nøyaktighet skal naturtypekartleggingen ha?

Da det etter Skogeierforbundets oppfatning ennå ikke foreligger tydelig avklaring på spørsmålene stiller vi de på nytt og ber om at de avklares før en starter ny kartlegging etter NiN 2.0 i 2016.

Hva skal naturtypekartleggingen i skog brukes til?

Norges Skogeierforbund vil tro at det er viktig at kartleggingen fanger opp arealer og informasjon som er viktige for de som skal bruke opplysningen til planlegging og forvaltning. Etter det vi kjenner til foreligger det ingen oversikt over potensielle brukeres ønsker og behov. Stortinget signaliserte gjennom behandling av Innst. 144 S (2014-2015) at kartlegging av naturtyper skal prioriteres som del av et «felles løft for oppbygging av kunnskap om naturtypevariasjonen i Norge». Skogeierforbundet vil tro at selv om det skal legges vekt på «felles løft for oppbygging av kunnskap om naturtypevariasjonen i Norge» så bør kartleggingen gjennomføres slik at opplysningene kan brukes til planlegging av hensyn knyttet til alle typer arealforvaltning, inkludert skogbruk. Norges Skogeierforbund oppfatter at det som er signalisert så langt er at kartleggingen primært skal brukes til offentlig arealplanlegging med henvisning til naturmangfoldloven og plan- og bygningsloven.

Det som er kartlagt av naturtyper i skog, og kan bli kartlagt, kan være viktig miljøinformasjon som skogeier må vurdere om krever hensyn etter skogbrukslov og Norsk PEFC Skogstandard. Dessverre, som vi har uttrykt gjentatte ganger, er kvaliteten på kartlagte naturtyper i skog etter DN Håndbok 13 så ujevn at skogbruket vanskelig kan bruke informasjonen til planlegging uten at areal og opplysninger må vurderes på nytt med store ekstra kostnader. Skal ny naturtypekartleggingen i skog kunne brukes av skogbruket må våre behov vektlegges, slik at vi faktisk kan bruke informasjonen uten unødvendige kostnader.

Hvor stort areal skal kartlegges i skog?

Norges Skogeierforbund oppfatter at det ikke er avklart hva som skal kartlegges av naturtyper i skog og hvor stort areal det til sammen kan være. Før en starter opp ny kartlegging av naturtyper i skog etter NiN 2.0 må det avklares hva det er behov for. I dag er det antatt at en har kartlagt ca. 2,5 % av arealet som naturtyper. Antydninger om at det er ca. en firedel av behovet er ikke basert på etterprøvable kunnskap. Det bør utarbeides mål for hva som skal kartlegges. Uten å ha et mål for hva som skal kartlegges er det heller ikke mulig å lage en feltinstruks basert på «inngangsverdier» ved bruk av NiN 2.0. Tas det hensyn til skogbrukets interesser og behov er det mulig ut i fra Landsskogtakseringens arealstatistikk å lage mål for kartlegging av aktuelle naturtyper i skog.

Hvilken kvalitet og nøyaktighet skal naturtypekartleggingen i skog ha?

Norges Skogeierforbund oppfatter at det gjennom «Veileder for kartlegging av terrestrisk naturvariasjon etter NiN 2.0» nå blir mulig å lage en kartleggingsinstruks basert på inngangsverdier for utvalgskartlegging. Det bør åpne for å kartlegge naturtyper slik at skogbruket kan bruke opplysningen til planlegging av skogbrukstiltak uten ekstra kostnader. Vi gjentar derfor hva vi skrev i vårt brev av 2. mars der vi pekte på at: *Skogbruket skal i samarbeid med landbruksmyndighetene videreføre kartlegging av livsmiljøer etter MiS-metoden og sette av nøkkelbiotoper. Det er et dynamisk system som i forslaget til revidert Norsk PEFC Skogstandard videreføres og styrkes. Det har bl.a. bakgrunn i ny kunnskap fra Skog og landskap om skoglevende kryptogamers spredningsevne, som viser at den økologiske faktoren «tid» er svært viktig. Grunnlaget for revisjon av avsatte arealer blir nå gjennomgått, og en ser for seg at en på landskapsnivå kan gi råd om tidligere kartlegginger bør gjennomgås og suppleres.* Skogbruket skal med andre ord videreføre kartlegging av livsmiljøer etter MiS-metoden og sette av nøkkelbiotoper i samsvar med bestemmelser i skogbruksloven og forskrift om bærekraftig skogbruk. Skogeierforbundet ser også for seg at gjennomgang av tidligere kartlegging og

eventuell supplerings kan delfinansieres med tilskudd fra Landbrukets utviklingsfond (LUF) etter dagens ordning med bestemmelser i forskrift om tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistrering.

Kartlegging av livsmiljøer i skog etter MiS-metoden er en utvalgskartlegging tilpasset målestokk 1:5000 med detaljert definering av inngangsverdier for det som skal kartlegges. Integrerer dette i naturtypekartleggingen i skog kan skogbruket bruke kartleggingen ved utvelgelse av arealer som skal forvaltes som nøkkelbiotoper i samsvar med lovverk og sertifisering. Skulle det være slik at andre samfunnsinteresser ikke trenger skogbrukets nøyaktighet kan utvalgskartlegging med andre inngangsverdier knyttet til M 1: 20.000 kombineres med kartlegging av MiS i M 1:5000 i samme område.

Kartlagte livsmiljøer etter MiS og avsatte nøkkelbiotoper skal etter hvert vises i databasen Kilden. Det arbeides nå med å lage nye rutiner som skal sørge for at alle relevant data på en sikrere måte blir lagt inn i Kilden. Dette arbeidet gjennomføres nå av landbruksmyndighetene.

For skogbruket er det også viktig at utvalgte naturtyper og truede naturtyper i skog kartlegges etter instruks for M 1: 5000 og at alle berørte her samarbeider om å lage inngangsverdier, slik at en så langt det lar seg gjøre etablerer felles inngangsverdier for kartlegging der disse arealene kan bli nøkkelbiotoper i skog.

Verdsetting av kartlagte naturtyper

Norges Skogeierforbund mener at verdsetting av kartlagte naturtyper kan gi verdifull informasjon til forvaltning av arealene. Men det forutsetter at det gjøres etter en instruks som gir lik verdsetting uavhengig av person. Slik dette har blitt utført fram til i dag, er det stor variasjon fra kartlegger til kartlegger hvor grensen mellom verdier settes. Det skyldes utydelig og mangelfull instruks. Vi ber om at bare data som registreres for å beskrive kvantitative og kvalitative opplysninger om naturtypen brukes ved vurderingen av verdsetting. Vektlegging av hvilke rødlistede arter som tilfeldig observeres i naturtypen, må tillegges betydelig mindre vekt enn i dag. Reglene for verdsetting av en naturtype bør ta utgangspunkt i naturtypens sjeldenhet, størrelse og tilstand.

Råd om forvaltning, skjøtsel og hensyn

Norges Skogeierforbund kan akseptere at det kartlegges opplysninger som gjør det mulig på en objektiv måte å beskrive naturtypens sårbarhet. Det forutsettes da at det lages en instruks som gjøre dette arbeidet etterprøvbart. Registrering av sårbarhetsindikatorer kan så danne grunnlaget for gi en sårbarhetsvurdering. En objektiv og detaljert sårbarhetsvurdering vil kunne gi nyttig informasjon til hvordan arealet kan eller bør forvaltes.

Norges Skogeierforbund kan ikke akseptere at det gis råd om forvaltning, skjøtsel eller hensyn i kartlagte naturtyper i skog med unntak av arealer som er utvalgte naturtyper etter naturmangfoldloven.

Kartlagte naturtyper i skog som ligger i Naturbase

I vårt brev av 2. mars og i møtet 14. april tok vi opp spørsmål knyttet til videre presentasjon av kartlagte naturtyper i skog. Vi fikk da forståelsen av at det ble arbeidet med å lage en plan for hva som skal rettes opp og hvordan opplysningen skal presenteres. Siden det ikke er klart for oss hvordan dette vil bli gjentar vi hovedpunktene i brevet datert 2. mars. Der pekte vi på at kvaliteten på kartlagte naturtyper i skog som presenteres i Naturbase gir inntrykk av å ha god og jevn kvalitet. Det er dessverre ikke tilfelle. Kvaliteten på kartlagte naturtyper varierer svært

mye. Før det utføres ny kartlegging av naturtyper krever Skogeierforbundet at bevilgninger til formålet brukes til å rette opp dårlig kvalitet.

Vår begrunnelse for at eksisterende kartlegging må rettes opp er at skogbruket har fått ekstra store og kostbare rutiner for å avgjøre om det skal tas spesielle hensyn i kartlagte naturtyper. Svært varierende kvalitet medfører at en jevnt over må anta at kvaliteten kan være usikker eller dårlig. Det medfører normalt at personer med skogøkologisk kunnskap må ut i felt og gjøre nye vurderinger, blant annet for å vurdere om det finnes livsmiljøer etter MiS-instruksen. For skogbruket er det derfor viktig at kvaliteten på det som er kartlagt beskrives systematisk og at dårlig dokumenterte opplysninger slettes. Vi gjentar derfor tidligere forslag om at naturtyper med unøyaktig grense presenteres i Naturbase med stiplede linje og at en bare bruker hel linje der grensen er gått opp med GPS og har dokumentert nøyaktighet.

Råd om forvaltning, skjøtsel og hensyn må fjernes

Vi oppfatter at det ennå ikke er avklart hva som skal skje med forvaltningsråd som er gitt for naturtypene i skog. Det råd som er beskrevet er gitt uten at det finnes noen form for instruks for hvordan det gjøres. Vi gjentar derfor hva vi skrev i vårt brev av 2. mars: *Gjennomsnittlig størrelse på naturtypefigurer i skog er ca. 400 dekar, som er noe mindre areal enn en gjennomsnittlig gårdsskog. For de aller fleste av disse naturtypene er det gitt råd om at det ikke skal hogges. Dette er informasjon som er registrert uten at det finnes noen instruks for fastsettelse av rådene, og mange av de som har kartlagt, har ingen dokumentert kunnskap om skogforvaltning. Det er viktig for skogbruket er at all subjektiv informasjon om råd knyttet til forvaltning, skjøtsel og hensyn slettes fra kartlagte naturtyper i Naturbase. Etter skogbruksloven er det skogeier som er ansvarlig for eventuelle hensyn som skal tas til naturtyper og artsmangfold. Staten kan ikke registrere og gi konkrete råd om forvaltning om det ikke er regulert i lover eller forskrifter knyttet til arealet. Norges Skogeierforbund forutsetter at det som er skrevet om forvaltning, skjøtsel og hensyn knyttet til naturtyper i skog i Naturbase blir slettet i løpet av kort tid.*

Forvaltningsprioriterte naturtyper

På Miljødirektoratets møtet 30. april var det fokus på forvaltningsprioriterte naturtyper og at det skulle lages kriterier for hva det er i løpet av våren. Skogeierforbundet forventer at dette ikke er andre arealer enn utvalgte naturtyper og trua naturtyper. Skulle det være andre naturtyper forventer vi at det avklares med Landbruksdirektoratet og at vi får komme med innspill om noe har betydning for skogbruket.

I skogbruket har vi de siste 15 årene kartlagt livsmiljøer etter MiS-metodikk og etablert nøkkelbiotoper. En nøkkelbiotop kan bestå av ett eller flere livsmiljøer og eventuelle buffersoner. Til sammen er det til nå kartlagt flere enn 110.000 livsmiljøer og det er satt av noe over 70.000 nøkkelbiotoper. Skogbrukets navnebruk er i samsvar med lovverk som regulerer næringen.

I miljøforvaltningen brukes det nå svært mange forskjellige navn på naturtyper og det bør være mulig å strukturere dette bedre av hensyn til vanlige borgere som til syvende og sist skal forholde seg til opplysningen. Her er noen eks. på navn som brukes av miljøforvaltningen: Forvaltningsprioriterte naturtyper, viktige naturtyper, naturtyper med betegnelser A, B og C, utvalgte naturtyper, truede naturtyper og økologiske funksjonsområder. I tillegg har vi fått NiN med sine definisjoner og det snakkes om økologisk grunnkart. Skogeierforbundet anbefaler at det i forbindelse med ny organisering av naturtypekartleggingen ryddes opp i navnsetting og navnebruken knyttet til kartlegging av naturtyper.

Informasjon til berørte grunneiere

Vi tillater oss på nytt å minne om at naturtypekartlegging fram til i dag stort sett har foregått uten at skogeier blir informert om at det skal kartlegges på eiendommen eller at det gis direkte informasjon om resultatet av kartleggingen. Skogeierforbundet forutsetter at det i revidert organisering lages rutiner om at det skal informeres før areal kartlegges og at resultatet blir meddelt til skogeier.

Avslutning

Det ser nå ut til at kartlagte naturtyper vil bli presentert i tre offentlige databaser. Det er Miljødirektoratets Naturbase, Artsdatabankens planlagte base for presentasjon av NiN-kartlagte naturtyper og databasen Kilden som Landbruksdirektoratet og NIBIO samarbeider om. Kilden vil vise et utvalg naturtyper som det er viktig å ha fokus på i bl.a. i skogforvaltningen. Vi ser vel også for oss at Artsdatabanken ikke kommer til å presentere råd om forvaltning da det nå er bestemt at det skal være et tydelig skille mellom naturfaglig kartlegging og forvaltning av arealene.

Pr dato er det tre forskjellige departementer som overordnet er involvert og som kan ha forskjellig syn på hvordan dette best organiseres. For å få presentasjonene i de tre databasene til å «henge sammen» er det nå viktig at det etableres et godt samarbeid mellom Miljødirektoratet, Landbruksdirektoratet og Artsdatabanken. Skogbruket som er en av de største brukerne av opplysningene har ikke noe klart bilde av hvordan dette kommer til å bli eller fungere. Vi ber derfor om at vi blir involvert i arbeidet med å finne gode løsninger, så vi ikke påføres ekstra og unødvendige kostnader.

Hilsen
Norges Skogeierforbund

Nils Bøhn

Svein M. Søgner

Kopi: Landbruksdirektoratet
Artsdatabanken
Klima- og miljødepartementet
Landbruks- og matdepartementet